

Domstolens stillingtagen

I

- 1 I denne udtalelse tager Domstolen — i overensstemmelse med Kommissionens begæring — alene stilling til, om den domstolsordning, som skal indføres ifølge aftalen, er forenelig med EØF-Traktaten. De øvrige bestemmelser i aftalen, herunder de bestemmelser, der vedrører beslutningsprocessen og kompetencefordelingen på konkurrenceområdet, vil ikke blive behandlet i udtalelsen.
- 2 Aftalen skal indgås af de stater, som er medlemmer af Den Europæiske Frihandels-sammenslutning, på den ene side og Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den anden. For Fællesskabets vedkommende vil aftalen, efter samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet, blive indgået af Rådet i henhold til EØF-Traktatens artikel 238.
- 3 Ved aftalen skal der oprettes et europæisk økonomisk samarbejdsområde, som skal omfatte Fællesskabets medlemsstater og EFTA-landene. Det fremgår af aftalens præambel, at de kontraherende parter har til hensigt at oprette et dynamisk og homogent europæisk økonomisk samarbejdsområde, som skal bygge på fælles regler og lige konkurrencevilkår, og som, også på det judicielle område, skal råde over egnede midler til gennemførelsen. I henhold til artikel 1 har aftalen til formål at fremme en vedvarende og afbalanceret udbygning af samhandelen og de økonomiske forbindelser mellem de kontraherende parter på lige konkurrencevilkår, samt at sikre overholdelsen af ensartede regler.
- 4 De regler, som skal anvendes i forholdet mellem de stater, der deltager i EØS, vedrører frie varebevægelser, fri bevægelighed for personer, tjenesteydelser og kapital, samt den ordning, der skal gælde på konkurrenceområdet. Disse regler er i det væsentlige de samme som de tilsvarende bestemmelser i EØF- og EKSF-Traktaterne og de retsakter, der er udstedt i medfør af disse Traktater. Som Kommissionen har anført i begæringen om udtalelsen, har de kontraherende parter til hensigt også at anvende den fremtidige fællesskabsret inden for EØS på de af aftalen omfattede områder, efterhånden som den opstår, udvikles eller ændres.

II

- 5 Det i aftalens artikel 1 udtrykte formål, at opnå en ensartet fortolkning og retsændelse inden for EØS, søges gennemført ved anvendelse af bestemmelser, der i deres affattelse er identiske med de tilsvarende bestemmelser i fællesskabsretten, og ved indførelse af en domstolsordning.
- 6 Ved aftalen skal der således oprettes en domstol, EØS-Domstolen, til hvilken der knyttes en ret i første instans. EØS-Domstolens kompetence fastlægges i aftalens artikel 96, stk. 1, og omfatter afgørelse af tvister mellem de kontraherende parter, tvister der måtte opstå i forbindelse med tilsynsproceduren over for EFTA-staterne, og, i konkurrencesager, sager anlagt til efterprøvelse af beslutninger, der træffes af EFTA's Tilsynsmyndighed.
- 7 Herudover indeholder domstolsordningen de nedenfor anførte elementer.
- 8 Aftalens artikel 6 foreskriver, at aftalebemmelserne, med henblik på deres gennemførelse og anvendelse, skal fortolkes i overensstemmelse med Domstolens praksis, som den foreligger forud for aftalens undertegnelse, for så vidt den angår de tilsvarende bestemmelser i EØF-Traktaten, EKSF-Traktaten og den afledte fællesskabsret.
- 9 Aftalens artikel 104, stk. 1, foreskriver, at Domstolen, EØS-Domstolen, EF-Retten i Første Instans, EØS-Retten i Første Instans og EFTA-staternes retsinstanter ved deres anvendelse eller fortolkning af aftalens bestemmelser eller af bestemmelser i EØF-Traktaten og EKSF-Traktaten med senere ændringer og tilføjelser eller af retsakter udstedt i medfør af disse Traktater, skal tage behørigt hensyn til de principper, der følger af afgørelser truffet af de øvrige domstole eller retter, med henblik på at opnå en så ensartet fortolkning af aftalen som muligt.
- 10 Aftalens artikel 95 bestemmer, at EØS-Domstolen består af otte dommere, heraf fem fra Domstolen. På anmodning af EØS-Domstolen kan EØS-Rådet give denne bemyndigelse til at oprette afdelinger bestående af tre eller fem dommere. Under

hensyntagen til arten af de forelagte tvister vil der i statuten for EØS-Domstolen blive fastsat et afvejet og passende antal dommere fra Domstolen og fra EFTA. Artikel 101 bestemmer, at EØS-Retten i Første Instans består af fem dommere, hvoraf tre udnævnes af EFTA-staterne og to er dommere ved EF-Retten i Første Instans.

- 11 Protokol 34, som der henvises til i aftalens artikel 104, stk. 2, indeholder bestemmelser, der giver EFTA-staterne mulighed for at bemyndige deres retsinstanser til at anmode Domstolen om at udtale sig om fortolkningen af en aftalebestemmelse.
- 12 Endelig skal EFTA-staterne i henhold til en tilføjelse til protokol 34 have ret til at medvirke i sager for Domstolen på vilkår, der nærmere skal fastsættes.

III

- 13 Før der tages stilling til de spørgsmål, Kommissionen har rejst i sin begæring, bør henholdsvis aftalens og fællesskabsrettens formål og kontekst sammenholdes.
- 14 Selv om bestemmelser i aftalen og fællesskabsretten er enslydende, er dette ikke ensbetydende med, at de også nødvendigvis skal fortolkes ens. En international aftale skal nemlig ikke udelukkende fortolkes efter sin ordlyd, men også i lyset af sine formål. I så henseende bestemmer artikel 31 i Wiener-konventionen af 23. maj 1969 om traktatretten, at en traktat skal fortolkes loyalt i overensstemmelse med den sædvanlige betydning, der måtte tillægges traktatens udtryk i deres sammenhæng og belyst af dens hensigt og formål.
- 15 Aftalebestemmelsernes formål sammenholdt med formålet med fællesskabsrettens bestemmelser viser, at det er hensigten at bringe en frihandelsordning og regler om fri konkurrence i anvendelse på de økonomiske og handelsmæssige forbindelser mellem de kontraherende parter.

- 16 For Fællesskabets vedkommende forholder det sig derimod således, at den frihandelsordning og de regler om fri konkurrence, som ifølge aftalen skal gælde for de kontraherende parters samlede område, har udviklet sig inden for og indgår som et led i Fællesskabets retsorden, hvis formål rækker videre end aftalens.
- 17 Især EØF-Traktatens artikel 2, 8 A og 102 A viser, at Traktatens formål er at gennemføre en økonomisk integration, som fører frem til oprettelsen af et indre marked og en økonomisk og monetær union. Endvidere bestemmer artikel 1 i Den Europæiske Fælles Akt, at fællesskabstraktaterne under ét har som målsætning at bidrage til konkrete fremskridt i forbindelse med den europæiske sammenslutning.
- 18 Det følger af det anførte, at EØF-Traktatens bestemmelser om fri bevægelighed og om konkurrence kun er midler til gennemførelse af disse formål, og ikke mål i sig selv.
- 19 Også den kontekst, hvori aftalens formål indgår, afviger fra den, hvori Fællesskabets formål søges gennemført.
- 20 Således skal Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde oprettes på grundlag af en international aftale, som i alt væsentligt kun skaber rettigheder og pligter for de kontraherende parter, mens der ikke overføres suveræniteten til de mellemstatslige organer, der oprettes.
- 21 Skønt EØF-Traktaten også er indgået i form af en international aftale, udgør den ikke desto mindre det forfatningsmæssige grundlag for et retsfællesskab. I fast retspraksis har Domstolen henvist til, at der ved EF's Traktater er indført en ny retsorden, i forhold til hvilken medlemsstaterne på stadigt større områder har begrænset deres nationale beføjelser, og hvis retssubjekter ikke blot er staterne, men også disses borgere (jf. bl.a. dom af 5.2.1963, sag 26/62, Van Gend en Loos, Sml. 1954-1964, s. 375). De væsentligste kendetegn ved den herved skabte fællesskabsretsorden er først og fremmest dens forrang i forhold til medlemsstaternes retssystemer samt den direkte virkning af en række bestemmelser, der gælder for medlemsstaternes borgere og for staterne selv.

- 22 Heraf følger, at det ikke er nogen garanti for retlig ensartethed i hele EØS, at fællesskabsrettens bestemmelser og de tilsvarende bestemmelser i aftalen har samme indhold og affattelse.
- 23 Det må derfor undersøges, om aftalen på anden måde sikrer denne ensartethed.
- 24 Artikel 6 forfølger dette formål ved at bestemme, at aftalens regler skal fortolkes i overensstemmelse med Domstolens praksis vedrørende de tilsvarende regler i fællesskabsretten.
- 25 Dette fortolkningsprincip er dog ikke tilstrækkeligt til at sikre den tilstræbte retlige ensartethed, og dette af to grunde.
- 26 For det første vedrører artiklen kun Domstolens retspraksis forud for aftalens undertegnelse. I betragtning af, at denne praksis hele tiden udvikler sig, vil det være vanskeligt at skelne ny retspraksis fra den hidtidige praksis, og dermed fortiden fra fremtiden.
- 27 For det andet bemærkes, at uanset at det ikke klart fremgår af aftalens artikel 6, om der sigtes til samtlige afgørelser fra Domstolen, herunder afgørelser om fællesskabsrettens direkte virkning og forrang, følger det af protokol 35 til aftalen, at de kontraherende parter kun forpligter sig til at skabe en national lovhjemmel for at give aftalens bestemmelser forrang for modstående lovbestemmelser uden derved at anerkende fællesskabsrettens direkte virkning og forrang, som den følger af de nævnte afgørelser.
- 28 Heraf følger, at den overholdelse af Domstolens praksis, som foreskrives i aftalens artikel 6, ikke kommer til at omfatte væsentlige elementer i denne retspraksis, fordi disse ikke kan forenes med aftalens karakter. Følgelig er artikel 6 ikke i sig selv

tilstrækkelig til at garantere retlig ensartethed i hele EØS, hverken for den allerede forløbne tid eller for fremtiden.

- 29 Det må herefter lægges til grund, at det tilstræbte formål om ensartethed ved fortolkningen og retsanvendelsen inden for EØS hindres af de bestående forskelle mellem henholdsvis aftalens og fællesskabsrettens formål og kontekst.

IV

- 30 På baggrund af det således påviste modsætningsforhold skal det herefter undersøges, om den påtænkte domstolsordning — i sit forsøg på at opnå sine egne formål — vil kunne gribe ind i fællesskabsretsordenens autonomi.
- 31 Denne undersøgelse vil først rette sig mod spørgsmålet om fortolkningen af begrebet kontraherende part — en fortolkning som EØS-Domstolen skal fastlægge under udøvelsen af sine beføjelser — og derefter mod spørgsmålet om betydningen af EØS-Domstolens retspraksis for fortolkningen af fællesskabsretten.
- 32 Med hensyn til det første spørgsmål bemærkes, at EØS-Domstolen i henhold til aftalens artikel 96, stk. 1, litra a), har beføjelse til at afgøre tvister mellem de kontraherende parter, og at Den Blandede EØS-Komité og enhver kontraherende part ifølge aftalens artikel 117, stk. 1, kan indbringe sådanne tvister for EØS-Domstolen.
- 33 I aftalens artikel 2, litra c), defineres begrebet kontraherende parter. For så vidt angår Fællesskabet og dets medlemsstater, omfatter dette begreb alt efter sammenhængen snart Fællesskabet og dets medlemsstater, snart Fællesskabet og snart medlemsstaterne alene. Valget mellem disse tre muligheder skal træffes i det konkrete tilfælde på grundlag af de relevante aftalebestemmelser og de respektive beføjelser for Fællesskabet og medlemsstaterne, således som de fremgår af EØF-Traktaten og af EKSF-Traktaten.

- 34 EØS-Domstolen må således, når den får forelagt en tvist om fortolkningen eller anvendelsen af en eller flere bestemmelser i aftalen, fortolke begrebet »kontraherende part« i aftalens artikel 2, litra c), således at den med henblik på anvendelsen af den bestemmelse, tvisten drejer sig om, kan afgøre, om begrebet »kontraherende part« henviser til Fællesskabet, til Fællesskabet og dets medlemsstater eller kun til medlemsstaterne. EØS-Domstolen skal hermed træffe afgørelse vedrørende Fællesskabets og dets medlemsstaters respektive beføjelser inden for de områder, der omfattes af aftalens bestemmelser.
- 35 Heraf følger, at EØS-Domstolens kompetence i henhold til aftalens artikel 2, litra c), artikel 96, stk. 1, litra a), og artikel 117, stk. 1, vil kunne gribe ind i det ved Traktaterne fastlagte kompetencesystem og dermed i autonomien for den fællesskabsret, som Domstolen ifølge EØF-Traktatens artikel 164 skal værne om. Domstolens enekompetence bekræftes af EØF-Traktatens artikel 219, hvorefter medlemsstaterne forpligter sig til ikke at søge tvister vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af Traktaten afgjort på anden måde end fastsat i Traktaten. EKSF-Traktatens artikel 87 indeholder en tilsvarende bestemmelse.
- 36 Det er følgelig uforeneligt med fællesskabsretten at tillægge EØS-Domstolen den nævnte kompetence.
- 37 Vedrørende det andet spørgsmål bemærkes indledningsvis, at internationale aftaler, der er indgået efter proceduren i Traktatens artikel 228, binder Fællesskabets institutioner og medlemsstater, og at bestemmelserne i sådanne aftaler og de retsakter, der udstedes af de ved aftalerne oprettede organer, ifølge Domstolens faste praksis indgår som en integrerende del af Fællesskabets retsorden, så snart de træder i kraft.
- 38 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at aftalen er en retsakt fra en af Fællesskabets institutioner, jf. EØF-Traktatens artikel 177, stk. 1, litra b), og at Domstolen derfor har kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål om aftalens fortolkning. Domstolen kan endvidere komme til at tage stilling til aftalen, såfremt EF-medlemsstaterne tilsidesætter de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til den.

- 39 Når der ved en international aftale indføres en særlig domstolsordning, hvori indgår en domstol, som har kompetence til at pådømme tvister mellem de kontraherende parter i aftalen, og som dermed har kompetence til at fortolke aftalens bestemmelser, er denne domstols afgørelser bindende for Fællesskabets institutioner, herunder for Domstolen. Disse afgørelser skal også lægges til grund, når Domstolen — præjudicielt eller i et direkte søgsmål — skal tage stilling til fortolkningen af den internationale aftale som en integrerende del af Fællesskabets retsorden.
- 40 En international aftale, der foreskriver en sådan domstolsordning, er som udgangspunkt forenelig med fællesskabsretten. Fællesskabets kompetence i internationale forhold og dets kompetence til at indgå internationale aftaler omfatter nødvendigvis en adgang til, at Fællesskabet kan forpligte sig til at respektere afgørelser fra en retsinstans, der oprettes eller udpeges ved sådanne aftaler, for så vidt angår fortolkningen og anvendelsen af deres bestemmelser.
- 41 I den her omhandlede aftale indgår imidlertid en væsentlig del af de bestemmelser, herunder bestemmelser i den sekundære ret, som regulerer de økonomiske forbindelser og handelsforholdene inden for Fællesskabet, og som for hovedpartens vedkommende udgør grundlæggende bestemmelser i fællesskabsretten.
- 42 Aftalen medfører således, at der i fællesskabsretten indføres et omfattende regelsæt side om side med en kategori af fællesskabsbestemmelser med samme indhold.
- 43 Endvidere bemærkes, at de kontraherende parter i aftalens præambel og dens artikel 1 giver udtryk for, at aftalens bestemmelser skal finde ensartet anvendelse over alt inden for deres områder. Det således opstillede mål vedrørende ensartet anvendelse og lige konkurrencevilkår, der også fremgår af aftalens artikel 6 og artikel 104, stk. 1, tager nødvendigvis sigte på fortolkningen såvel af bestemmelserne i aftalen som af de tilsvarende bestemmelser inden for fællesskabsretten.

- 44 EØS-Domstolen skal ganske vist i henhold til aftalens artikel 6 fortolke aftalens bestemmelser i lyset af Domstolens relevante praksis fra tiden forud for aftalens undertegnelse, men en sådan forpligtelse vil ikke påhvile EØS-Domstolen, for så vidt angår de afgørelser, som Domstolen træffer efter dette tidspunkt.
- 45 Den retlige ensartethed inden for hele EØS, som aftalen har til formål at tilvejebringe, er således ikke alene bestemmende for fortolkningen af aftalens egne regler, men også for fortolkningen af de tilsvarende regler i fællesskabsretten.
- 46 Heraf følger, at den domstolsordning, der påtænkes indført ved aftalen — for så vidt som den vil være bestemmende for den fremtidige fortolkning af Fællesskabets regler om den frie bevægelighed og konkurrencen — er i strid med EØF-Traktatens artikel 164 og mere generelt med selve Fællesskabets grundlag.

V

- 47 Den fare, som aftalens domstolsordning indebærer for fællesskabsrettens autonomi, formindskes på ingen måde ved hjælp af de institutionelle sammenfald, som ifølge aftalens artikler 95 og 101 skal etableres mellem EØS-Domstolen og Domstolen, hvorefter Domstolens dommere skal have sæde i EØS-Domstolen og dennes afdelinger, og dommere fra De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans skal have sæde i EØS-Retten i Første Instans.
- 48 Det må tværtimod frygtes, at anvendelsen af disse bestemmelser vil forstærke de generelle problemer, der følger af aftalens domstolsordning.
- 49 Det bemærkes i denne forbindelse, at EØS-Domstolen skal sikre, at en frihandels- og konkurrenceordning i henhold til en international aftale, der alene pålægger de kontraherende parter forpligtelser, fungerer som tilsigtet.

- 50 Heroverfor står, at Domstolen skal værne om en særlig retsorden og bidrage til dens udvikling med henblik på at nå de mål, som især er opstillet i EØF-Traktatens artikel 2, 8 A og 102 A, og med henblik på skabelsen af en europæisk sammenslutning mellem medlemsstaterne, jf. den højtidelige erklæring fra Stuttgart af 19. juni 1983 (punkt 2.5), hvortil der henvises i den første betragtning i præamblen til Den Europæiske Fælles Akt. I denne sammenhæng er frihandelen og konkurrencen blot midler til at nå disse mål.
- 51 Domstolens dommere vil følgelig, alt efter om de virker som medlemmer af Domstolen eller EØS-Domstolen, skulle anvende og fortolke de samme bestemmelser, men ud fra synspunkter, fremgangsmåder og begreber, der er forskellige under hensyn til hver traktats karakter og særlige mål.
- 52 Det vil under disse omstændigheder være meget vanskeligt, hvis ikke umuligt, for dommerne, når de virker som medlemmer af Domstolen, fuldstændig uafhængigt at tage stilling til spørgsmål, som de har været med til at afgøre i EØS-Domstolen.
- 53 Eftersom aftalens domstolsordning under alle omstændigheder er uforenelig med EØF-Traktaten, er det imidlertid ikke nødvendigt at behandle dette spørgsmål yderligere, og det samme gælder med hensyn til spørgsmålet, om denne ordning ikke må give anledning til alvorlige betænkeligheder med hensyn til borgernes tillid til Domstolens mulighed for at udøve sin virksomhed fuldstændig uafhængigt.

VI

- 54 Det må undersøges, om den i aftalens artikel 104, stk. 2, omhandlede ordning med hensyn til fortolkningen af aftalens bestemmelser er forenelig med fælleskabsretten.
- 55 Ifølge aftalens artikel 104, stk. 2, findes de bestemmelser, hvorefter en EFTA-stat kan lade sine retsinstanser anmode Domstolen om at udtale sig om fortolkningen af aftalen, i protokol 34.

- 56 Det bestemmes i protokollens artikel 1, at når et spørgsmål om fortolkningen af bestemmelser i aftalen, som i det væsentlige er identiske med bestemmelser i EF-Traktaterne, rejses under en retssag ved en ret i en EFTA-stat, kan denne ret, hvis den skønner det nødvendigt, anmode Domstolen om at udtale sig om spørgsmålet.
- 57 Artikel 2 i protokol 34 bestemmer, at en EFTA-stat, som har til hensigt at gøre brug af denne protokol, skal meddele aftalens depositar og Domstolen, i hvilket omfang og på hvilke nærmere vilkår protokollen er gældende for dens retsinstan-
ser.
- 58 Denne procedure er således kendetegnet ved, at den overlader det til EFTA-sta-
terne at bestemme, om de vil lade deres retsinstanter forelægge spørgsmål for
Domstolen, og at den ikke indebærer en forelæggelsespligt, for så vidt angår de
retsinstanter i disse stater, som træffer afgørelse i sidste instans. Desuden giver den
ingen garanti for, at de svar, Domstolen således ville kunne komme til at give, vil
have bindende virkning for de retsinstanter, som har forelagt spørgsmål for Dom-
stolen. Dette er grundlæggende forskelligt fra den procedure, der er fastsat i EØF-
Traktatens artikel 177.
- 59 Ingen af EØF-Traktatens bestemmelser er imidlertid til hinder for, at der ved en
international aftale gives Domstolen kompetence til at fortolke bestemmelser i en
sådan aftale med henblik på dens anvendelse i tredjelande.
- 60 Der kan heller ikke rejses principielle indvendinger mod den frihed, der gives
EFTA-staterne til at bestemme, om de vil lade deres retsinstanter forelægge
spørgsmål for Domstolen, lige så lidt som der kan rejses indvendinger mod, at der
ikke er fastsat en pligt for visse af disse retsinstanter til at indbringe sager for
Domstolen.
- 61 Det kan derimod ikke accepteres, at de svar, Domstolen giver EFTA-staternes ret-
sinstanter, kun er vejledende og helt uden bindende virkning. Det ville bevirke en
fuldstændig ændring af Domstolens rolle i henhold til EØF-Traktaten, nemlig som
en retsinstant, hvis domme er bindende. Selv i det meget specielle tilfælde, der
foreligger i artikel 228, har Domstolens udtalelse bindende virkning, som nærmere
angivet i artiklen.

- 62 Dertil kommer, at retterne i Fællesskabets medlemsstater også skal tage hensyn til den fortolkning af aftalen, Domstolen giver som svar på spørgsmål, der forelægges af retterne i EFTA-staterne, når de skal træffe afgørelse om anvendelsen af aftalen. Den omstændighed, at disse svar ikke er bindende for retterne i EFTA-staterne, kan skabe usikkerhed om deres retlige betydning for retterne i Fællesskabets medlemsstater.
- 63 Det kan heller ikke udelukkes, at dette kan give anledning til, at retterne i medlemsstaterne får den opfattelse, at det ikke blot er Domstolens fortolkninger i medfør af protokol 34, der ikke har bindende virkning, men også de domme, Domstolen afsiger i henhold til EØF-Traktatens artikel 177.
- 64 Den omhandlede procedure kan således skade den retssikkerhed, som er uomgængelig nødvendig for, at den præjudicielle procedure kan fungere efter sin hensigt.
- 65 Heraf følger, at aftalens artikel 104, stk. 2, og protokol 34 er uforenelige med fællesskabsretten, for så vidt som de ikke giver nogen garanti for, at de svar, Domstolen afgiver i medfør af protokollen, får bindende virkning.

VII

- 66 Der må dernæst tages stilling til den ret, EFTA-staterne ifølge aftalen skal have til at medvirke i sager, der verserer for Domstolen. I en tilføjelse til protokol 34 udtales det, at artiklerne 20 og 37 i protokollen vedrørende statuten for Domstolen skal ændres for at åbne en sådan mulighed.
- 67 I denne forbindelse skal det blot bemærkes, at disse to artikler findes i afsnit III i protokollen vedrørende statuten for Domstolen, og at Rådet ifølge EØF-Trakta-

tens artikel 188, stk. 2, med enstemmighed på anmodning fra Domstolen og efter høring af Kommissionen og Europa-Parlamentet kan ændre bestemmelserne i dette afsnit.

- 68 Heraf følger, at der ikke kræves en ændring af EØF-Traktaten i henhold til dens artikel 236 for at give EFTA-staterne ret til at medvirke i sager, der verserer for Domstolen.

VIII

- 69 Med sit sidste spørgsmål ønsker Kommissionen oplyst, om EØF-Traktatens artikel 238, som vedrører Fællesskabets indgåelse af associeringsaftaler med et tredjeland, en sammenslutning af stater eller en international organisation, giver hjemmel til at indføre en domstolsordning som den, der påtænkes indført ved aftalen. I denne forbindelse har Kommissionen meddelt, at bestemmelsen — såfremt Domstolens udtalelse bliver negativ — vil kunne ændres, således at den giver hjemmel til at indføre en sådan ordning.
- 70 Som allerede anført i punkt 40 er en international aftale, hvorefter der skal indføres en domstolsordning med en domstol, der har kompetence til at fortolke bestemmelserne i aftalen, som udgangspunkt ikke uforenelig med fællesskabsretten, og en sådan aftale kan derfor indgås med hjemmel i EØF-Traktatens artikel 238.
- 71 EØF-Traktatens artikel 238 giver imidlertid ikke hjemmel til at indføre en domstolsordning, som gør indgreb i Traktatens artikel 164 og — mere generelt — i selve Fællesskabets grundlag.

- 72 Af samme grunde kan en ændring af bestemmelsen i den af Kommissionen angivne retning ikke råde bod på, at aftalens domstolssystem er uforeneligt med fællesskabsretten.

På grundlag heraf
afgiver

DOMSTOLEN

følgende udtalelse:

Den domstolsordning, som påtænkes indført ved aftalen, er uforenelig med Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab.

Due	Slynn	Joliet
Præsident	Afdelingsformand	Afdelingsformand
Schockweiler	Grévisse	Kapteyn
Afdelingsformand	Afdelingsformand	Afdelingsformand
Mancini	Kakouris	Moitinho de Almeida
Dommer	Dommer	Dommer
Rodríguez Iglesias		Díez de Velasco
Dommer		Dommer
Zuleeg		Murray
Dommer		Dommer

Således bestemt i Luxembourg den 14. december 1991.

J.-G. Giraud
Justitssekretær